

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 18. Petrus Romerus, Matthæus Fernandius & Gonsalvius Neophytus
mactantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

novum oppidum, atque adeò ad Fidem Christi, invitare velle videretur. Sed is, suopere ingenio ferox & subdolos, in patriam redux, nihil fatius habuit, quàm si populares suos in Christianæ legis præconem acerrimè exacerbaret. Igitur quamvis plerique Societatis famâ allekti haud ægrè nuncium acciperent, tamen multi offensionem ostenderunt, præsertim hi, qui è Foïensi coloniâ, deserta Fide, aut ex Peruvîæ finibus, majoris libertatis spe, ad Ethnicos transfugerant: inter quos eminebat Mborosenius, apud Mamalucos quondam captivus, sed jam fugâ elapsus, concubinarum multiplicitate infamis, & ariolandi arte pro Deo se venditans, qui si oppida conderentur, phantasticæ divinitati suæ timens, sic circumjacentes populos in Romerum exasperasse fertur. In confinio, inquit, summæ miseræ felicitatisque versamur, ô Sodales: utramvis nova religio vel admissa, vel repulsa nobis concedet; in quam partem inclinabimur, declivis est via. Novæ religionis Sacerdotes, transmissis Paraquario, in viciniâ sedem jam fixere, quorum institutum est munusculis animos palabundorum allicere, allektos novis superstitionibus initiare, initiatos ad oppida reducere. Reductis verò severas leges imponunt, pluralitatem uxorum vetantes, & gentis etiam primores ad unam vetulam adigentes. Vino se ingurgitare, trucidare, pervagari, lubricines facere, apud novæ legis Magistros omninò vetitum est. Sed ne verba vobis dare videar, animum advertite in Nianduabuzuvium, Itatinensium facilè principem, irremediabili exilio levissimam culpam cum suis asseclis luentem. Conferre, si lubet, eam miseriam cum nostra, & avorum nostrorum libertate, qua quidquid lubebat, impunitis licebat, & disturbate periculosa principia, ne tempore, & advenarum industriâ, sine remedio malum corroboretur. In exemplo sint tot Neophyti, ab Societatis hominibus quasi indagine inclusi, qui quamvis jugum excutere jam velent, minimè possent: nam ubi nova religio animos mortalium fascinârit, corpora miserabili servitute simul illaqueentur necesse est. Sed remedium in manibus versatur, mali scilicet caput amputandum, ne pullulet. Morte luat temeritatis pœnam advena Sacerdos, ut severitatis exemplo alii ab audacia absterceantur. Hanc orationem excepit Guiraqueraii proditoris debacchatio, atram irarum bilem & impietatis venenum in Societatem evomentis, Christianæque Religionis onera in immensum extollentis, donec conspiratio consisteretur.

*Mborosenius
conspirat.*

*Mborosenii
oratio.*

**CAPUT
XVIII.**

*Petrus Ro-
merus, Mat-
thæus Fer-
nandus &
Gonsalvius
Neophytus
mactantur.*

ostentum.

*Tucambius
sicariorum
Dux.*

CONFLATA conjuratione, Tucambius expeditionis dux, Guiraqueraio proditore in Socium assumpto, quadraginta sicarios armat, & ac si se suosque advenæ Sacerdoti Baptismi ergò traditum ipse, dissimulanter iter capeffit. Romerus contra, longè alia consilia volvens animo, cum summa cura excolebat Christianæ Religionis candidatos. Quod ab ea re otii erat, Divinis meditationibus impendens, Superos precibus fatigabat, ne prospera principia dæmonis odio disturbarentur. Hæc agitati res mira accidit: nam sacerdotale pensum persolvere volenti visum Romero est, precum Breviarium sanguine madere. Quare perspectâ ad Neophytos comites conversus: *Superi, inquit, de eruenta morte hoc prodigio forte nos admonent.* Cui subintulit Gonsalvius, è Tarecensibus Neophytis unus: *Quid quid sit de aliis, ego sanè non tergi-versabor, & vitam animamq, Christo lubenter impendam.* Nec inane fuit prælagium: nam nondiu post Tucambius, sicariorum dux, per dissimulationem, ne præda elaberetur è manibus, per certos homines Romero nunciat, se non procul oppido abesse, altero die cum numerosa suorum manu disciplinæ Christianæ ergò eò perventurum. Non defuit, qui tunc Romerum de necis periculo moneret. Altero die summo mane, nescio quæ anus cursu multum anhelans iteratò nunciavit, Barbaros ex remotis locis sicariorum more pictos non procul abesse, si se suamque vitam amaret, fugâ periculum præverteret. Contra ille felicem se futurum aiebat, si suâ morte Christi Fidem testari, & barbaram gentis impietatem sanguine expugnare posset. Itaque quamvis vacuo ferè in oppido, plerisque ad rusticationem dilapsis, versaretur, adduci non potuit ut fugeret: quin Gonsalvium Neophytum arma ad reprimendam vim expedire meditantem repressit, monens non nocendi, sed benefaciendi ergò, periculis se insinuasse.

Mox

Mox, Christi exemplo, proditori & sicarii obviam factus, quâ per se, quâ per Matthæum Fernandium, sui adventus causas explicat, rogans, ne vocantem Deum renuerent, corrumperentque occasionem sese è dæmonum servitute in libertatem filiorum Dei asserendi. Denique largè pro more donatos, ad curanda corpora, interim dum Sacrum perageret, tantisper dimittit. Sed eo ad aram pergente, Tucambius ratus destinatæ necis securitatem in præcipitatione esse, ferali voce tortori dat signum invasionis, qui immanem clavam rotans, nostrum Heroëm, piè **JESUM** inclamantem, victimam in incruenti Sacrificii vicem futuram, tribus ictibus contrito capite ferociter prostrernit. In tortorem indignatus nescio quis loci municipis Ethnicus Romeri auditor, in has voces erupit. *Quis, inquit, te dementavit furor, ut crudelis esse velis advenæ nulli hæcenus nocivo, & omnium salutem optanti? Cui subintulere sicarii. Et te, & tuos in admissi Sacerdotis pœnam mactabimus; nam si Sacerdotem apud vos habere placeat, ab nobis procul abesse lubitum est.* Inter hos tumultus Gonfalius Neophytus, quem supra pro Christo mortem optasse demonstravimus, & qui eodem die votum renovaverat, quasi ad prohibendam vim accurrens, sagittâ transfixus interiiit. Quo occiso, cuneatim Matthæum Fernandium Romeri socium invadunt, mactantque. Is Donatus erat, & in spem Societatis obtinendæ, quam ei tres Provinciales in mortis articulo concessuros sponponderant, nostris hominibus adhærens catechesi tradendæ, Apostolicis in expeditionibus per multos annos Indis utilem admodum operam navarat, donec privilegio suo usus, in ipsa morte noster factus, Societatem nostram heroicâ virtute illustraret. Intercæ Petrus Romerum fuso multo sanguine adhuc palpitantem, & vix animam jam reciprocantem, Ethnica anus ex quadam animi pietate, quâ immania vulnera hiabant, calidâ aquâ fovebat, si fortè refocillatus respiraret; sed sicarii fœminæ pietatem amoventes, ceu tygrides, ad felictam prædam tedeunt, dissecto ventre viscera riantur, linguam evellunt, digitos truncant, guttur abscindunt, donec animam efflâsse constaret. Dicerès dæmonem per ministros suos in viscera misericordiæ, & in manum illam tot oppidorum foundatione clarâ, tot millium Barbarorum Baptismo lassatam, necnon in guttur & linguam, organa prædicati Evangelii, quasi membrorum sibi infensorum delectu habito rabiem exercere voluisse.

PARRICIDIO additum sacrilegium: direpta sacra profanaque supellex, parricidis in prædam cessit; qui antequàm dilaberentur, præcisos Romeri digitos in ventris hiatum ex quadam superstitione immisere, autumantes id valere ad vindictam prohibendam. Sed quomodò se vindicaret is, qui ultrò sanguinem & vitam profuderat in opere caritatis, cujus meritis factum arbitramur, ut milites Hispani, à Prætorè Paraquariensi immisili, adventitiis aquis præcluderentur, ne pœnam de parricidis sumerent. Inter tumultum, quinque superstites Neophyti Romeri comites fugâ elapsi, ad suos incolumes omnes, nisi quod unus vulnus acceperat, tedièrè, qui magno adjumento fuèrè, causas, & seriem parricidii sedulò & ritè indagantibus. Quamquàm Guiraqueraius proditor non dissimulaverat, sacre doctrinæ odio, & avitæ superstitionis retinendæ desiderio, graviter se, suosque, præsertim Mborosenium, advenæ Sacerdotis adventum, & ulteriora promovendæ rei consilia, graviter tulisse. Quam rem sic se habuisse, sex Sacerdotes Itatinensibus præfecti, testium fidem sequuti, scripto dictoque jurati affirmavèrè. Dilapsis fugâ parricidis, loci municipales, ex rusticatione reduces, mirum quantum, cognito multiplici scelere, indoluèrè. Compositis cadaveribus, viri, fœminæque, pro more gentis, jussis per vices ululatis, rursusque intercalari & horribili silentio, funera prosequuti terræ mandavèrè, donec septimo post mense ipsimet Ethnici, Petri Romeri & sociorum ossa, distinctis lipsanoticis inclusa, solatii & honoris ergò, ad Itatinenses Patres transferrent; qui auditâ Romeri morte, cum suis Neophytis, mixto lætitiæ & doloris sensu, inter lacrymas festum campanarum & vocum sonitum edidèrè. Idem præstitèrè Paraquarienses Socii, & cives, templaque omnia. Nec Tucumanenses officio suo defuèrè, omnibus clarissimum Heroëm debitis encomiis prosequentibus.

Romerium
invadit.

Catechumi-
ni fidelitas.

Gonfalius
trucidatur.

Et Matthæi
Fernandius.

Petrus Ro-
merus variè
torquetur.

Moritur.

CAPUT
XIX.
G:ta post
Petri Ro-
meri nec-
cem.

Vindicta di-
sturbatur.

Causa illata
mortis inqui-
ritur.

Cadavera
componun-
tur.